

Pelgrimswandeling Valthe

In het spoor van Jacob

Op deze wandeling volgen we Jakob.

Hij vlucht weg omdat hij zijn vader en zijn broer bedrogen heeft.

Hij kan zich maar beter een tijdje uit de voeten maken.

Hij is zijn leven niet veilig.

Onderweg komen we langs het beroemde onderduikershol.

Ook daar moesten mensen vluchten omdat hun leven niet veilig was.

We komen langs kruispunten, afslagen naar links of rechts en staan voor de keuze van een breed pad of een kronkelpaadje. Symbolen voor hoe ons leven verloopt: wat ons overkomt en waar we voor kiezen.

Wat maakt dat we tot bepaalde keuzes komen en wie of wat speelt een rol in hoe we geworden zijn wie we zijn?

Hoe zien we onze levensopdracht en zorg voor de schepping?

Tijdens een droom ziet Jakob engelen langs de hemel gaan en krijgt hij een godservaring; de belofte dat de Eeuwige hem beschermt, waar hij ook zal gaan.

Een mini-pelgrimage, een bezinning op onze levensreis.

ca. 8 km.

Start

De start is in de Bethelkerk, Hoofdstraat 57 te Valthe.

In 1217 werd de naam Valten (Valthe) voor het eerst in schriftelijke bronnen genoemd. De toenmalige bisschop van Utrecht, Otto II, bevestigde het klooster Ruinen in het bezit van diverse, over een groot deel van Drenthe verspreid liggende goederen, waaronder ook een erf in Valthe. De plek lag strategisch op de route over de Hondsrug.

De naam Valthe is vrijwel zeker afgeleid van het woord 'valt' (ook wel vaelt of vaelde) en betekent 'omheinde ruimte'. Waarschijnlijk lag hier vroeger een nederzetting of een erf dat van het omringende land was afgescheiden door een hek of een wal.

Tot de zeventiende eeuw lag bij het dorp de Valtherschans, die deel uitmaakte van de verdedigingslinie van de Nederlanden tegen onder andere Bommen Berend, de bisschop van Münster. Tussen 1811 en 1835 was het de hoofdplaats van de gemeente Odoorn, waar zich toen ook het Gemeentehuis en de woning van de burgemeester bevonden.

Vanaf 1921 beschikte de Hervormde Evangelisatiegemeente in Valthe over een houten kerkgebouw achter het huis van de familie Nonkes, Hoofdstraat 33. In 1937 werd besloten om een nieuwe kerk te bouwen, ook op grond van Jan Nonkes. Op 26 september 1937 werd deze nieuwe kerk ingewijd en kreeg de naam Bethel - Huis van God.

In 2021 is het gebouw verkocht. Het zal nu een ontmoetingsplek voor veteranen worden.

Blijf bij ons op wegen, die gaan door de tijd
de kracht die ons troost, geef ons zegen,
de liefde die draagt en de hand die ons leidt
de koers van de waarheid én vrede.

Dicht bij U de weg van de eeuwen te gaan:
de stem die ons nodigt, Uw woorden verstaan.

Blijf Leidsman en Gids op de tocht die wij gaan,
Uw schepping kleurt duurzaam ons leven.

Wij reizen vol moed, want U draagt het bestaan,
Uw regenboog is ons gegeven!

Wij gaan in vertrouwen, de weg door de tijd,
U gaf Uw belofte: uw Geest die ons leidt.

We beginnen met een zegen voor onze tocht:

Dat de zon je pad mag verlichten.

Dat vergezichten je blik mogen verruimen.

Dat je horizon vergroot wordt door de ontmoetingen met anderen.

Dat je je zorgen achterlaat.

Dat je de wind in de rug mag hebben.

Dat de kracht van de Eeuwige met je meegaat op je weg.

Dat je mag vinden wat je zoekt.

Dat je deelt wat je hoopt.

Dat het geluk je pad zal kruisen en dat je het ziet en oppakt.

**Vanaf de kerk ga je rechtsaf
Tegenover Linderakkers loop je het zandpad op
Je neemt het eerste pad rechtsaf**

Links zie je de Oosteresch. Essen zijn ontstaan vanaf de 9^e eeuw maar meest in de 12^e en 13^e eeuw. Aanvankelijk gebeurde de bemesting door vee op de braakliggende akkers te laten lopen maar vanaf de 17^e eeuw ook door plaggenbemesting. Deze plaggen werden als onderlaag vooral in schaapskooien gebruikt en vervolgens samen met de mest op de es gebracht. Tot aan de late Middeleeuwen werden op de essen vooral gerst, haver en bonen verbouwd en daarna vooral rogge en nog later aardappelen.

GELUK

De zegen die je meekreeg werd afgesloten met: *'Dat het geluk je pad zal kruisen; dat je het ziet en oppakt.'*

We passeren een stapel hoefijzers aan de linkerkant van het pad. Een hoefijzer is een (bijgelovig) symbool dat geluk zou brengen.

- ** Wat is geluk? Wat is geluk voor jou, want dat is heel persoonlijk.
- ** Wat maakt je gelukkig?
- ** Speelt geloof en levensbeschouwing daar voor jou een rol bij?
- ** Kun je geluk afdwingen?
- ** Is het je weleens overkomen dat het geluk achteraf gezien je pad kruiste maar dat je het niet zag?
- ** Wat kan ons helpen open te blijven voor geluk op ons pad?

Voor mij is geluk de wind om mijn oren,
de zon in de lucht en languit in 't gras.
Voor mij is geluk de stilte te horen
om zo te ontdekken hoe het ooit was.
Voor mij is geluk het leven te delen,
een hand in mijn hand en samen op pad.
Voor mij is geluk mijn huisdier te strelen
en zachtjes te fluist'ren: 'Jij bent mijn schat!'
Voor mij is geluk om vrede te maken.
De hoop dat het kan, die wil ik niet kwijt.
Voor mij is geluk de ruzie te staken,
om muren te slechten, te stoppen met strijd.
Om liefde te geven, nu en altijd.

**Aan het eind van het zandpad ga je op de verharde weg linksaf
Je loopt nu op de Schoolstraat**

ONTWIKKELING

De keuzes die je maakt in je leven worden bepaald door je opvoeding en je ontwikkeling.

Izaak, zijn vader, en Rebekka, zijn moeder, hebben Jakob bagage meegegeven. Ook heeft hij geleerd van andere mensen.

Hier op de Schoolstraat staan we even stil bij je ontwikkeling.

- ** Hoe was jouw schooltijd?
- ** Wat is je het meest bijgebleven uit die periode?
- ** Welke persoon uit jouw schooltijd heeft je geïnspireerd?

Leven is altijd blijven leren en je ontwikkelen. Jakob komt op zijn vlucht zichzelf tegen...hij leert zichzelf kennen.

** Heb je onlangs iets 'geleerd', een wijze levensles?

** Wat vind je belangrijk om over te dragen op nieuwe generaties?

*Ik zie mij zelf als een leerling van Jezus
die de smalle weg zo breed mogelijk wil gaan.
Rikkert Zuiderveld*

**Schoolstraat volgen
Ga linksaf de Brinkweg in
Na de bocht rechtsaf bij het bord hunebed**

Provinciaal Hunebed D 35.

De bekende professor A.E. van Giffen heeft alle hunebedden van een nummer voorzien. In dit geval betreft het een hunebed van de provincie Drenthe. Het beheer van het monument is in handen van Stichting Het Drentse Landschap. Het hunebed D35 werd voor de eerste maal genoemd door dominee

Nicolaas Westendorp. Het hunebed is nooit wetenschappelijk onderzocht maar werd in 1952 wel door Van Giffen gerestaureerd.

In de buurt van het hunebed werden fragmenten van een bijl van exotische vuursteen gevonden. De bijl moet rond 3000 jaar geleden van het eiland Helgoland naar Drenthe zijn vervoerd. Men kon in deze periode dus al navigeren en beschikte over zeewaardige boten.

Pad vervolgen door
heideveld

JAKOBSLADDER

Aan de rechterkant passeer je een boom met een kei ervoor. Dit doet denken aan Bethel, de plek waar Jacob een Godservaring had.

Hij heeft alles moeten achterlaten wat hem lief was, zijn hoofdkussen is een steen. Hij is een mens onderweg.

Waar komt hij vandaan, waar gaat hij naartoe? Het beloofde land is hem beloofd, maar zijn weg gaat de verkeerde kant op.

Dan droomt hij van een ladder. Een ladder waarop engelen van God opstijgen en neerdalen. Engelen zijn boodschappers. Ze verbinden je leven met God.

Bijzondere volgorde: ze stijgen op naar God en nemen jouw verdriet en angst voor morgen mee naar boven; en dalen af met de bemoedigende woorden: 'Zie, Ik ben met jou. Ikzelf sta je terzijde. Ik zal je niet alleen laten.'

Jakob, de bedrieger, heeft dit niet verdiend en daarom ook niet verwacht.

Maar hij wordt hersteld. Midden in de nacht heeft hij de hemel open gezien.

** Ken jij een dergelijke Godservaring? Iets wat je bemoedigde, waardoor je iets ervaarde van Gods nabijheid? Het is bijzonder als je dat overkomt. Houd het vast!

Sta hier even stil. Kijk om naar waar je vandaan komt, je leven tot nu toe. Kijk vooruit naar de weg die voor je ligt.
Laat tot je doordringen de belofte: *Ik zal je niet alleen laten.*

Psalm 139

Heer, u doorgrondt en kent mij, mijn zitten en mijn staan
En U kent mijn gedachten, mijn liggen en mijn gaan
De woorden van mijn mond o Heer, die zijn voor u bekend
En waar ik ook naartoe zal gaan, ik weet dat U daar bent

Heer u bent altijd bij mij, U legt Uw handen op mij
En U bent voor mij, en naast mij en om mij heen
Elke dag

Heer u doorgrondt en kent mij, want in de moederschoot
Ben ik door U geweven, U bent oneindig groot
Ik dank U voor dit wonder Heer, dat U mijn leven kent
En wat er ook gebeuren zal, dat U steeds bij mij bent

Weg vervolgen

Je passeert een kruispunt

**Na het kruispunt ga je het eerste pad rechtsaf
richting de A-boom**

A-BOOM

De A-boom werd door hier ondergedoken Joden gebruikt als uitkijkpunt.

Er staat een bijzonder bordje bij:

Elk tijdperk heeft duizenden helden die in geen enkel geschiedenisboek staan vermeld.
Otto Weiss, Duits-Joods schrijver en dichter.
1898-1944

Aaltjo Oldenburger: Mede door zijn inzet hebben 16 Joodse onderduikers de Tweede Wereldoorlog overleefd.
11 april 1945

Een waar woord! Naast de bekende en beroemde namen zijn er ontelbare mensen die in hun leven voor anderen tot zegen zijn geweest.

** Is er iemand aan wie jij nu moet denken?

** Zouden anderen jou een held noemen?

**Loop terug naar het grote pad, ga dan linksaf en op de kruising rechtsaf
Neem dan het eerste pad links naar het Onderduikershol**

VRIJHEID

We komen nu aan bij een belangrijke herinneringsplaats.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zaten hier 16 Joodse onderduikers. Een boer uit Valthei hielp deze opgejaagde mensen met gevaar voor eigen leven. Deze Bertus Zeefat werd door de Nazi's vermoord.

Allerlei thema's komen hier naar voren.

Je kunt degenen die de onderduikers hielpen en van eten en drinken voorzagen gerust helden noemen.

Je weet van jezelf niet waar je toe in staat bent in bijzondere omstandigheden.

** Zou jij bij 'de sterksten uit het Drentse land' horen?

Een wrange gedachte is dat er verraders in het spel waren. Dat er mensen zijn die bewust anderen kwaad willen doen, ergens zelf beter van worden. Op de achtergrond is ook het verraad en het bedrog van Jakob in onze gedachten. Uiteindelijk moet er een verzoening met zijn broer plaats vinden voordat beiden weer verder kunnen met het verhaal van hun leven.

Onvoorstelbaar dat mensen hier jaren in weer en wind onder de grond in het bos hebben geleefd, beroofd van alles wat zij bezaten, beroofd van hun vrijheid.

Tijdens de coronacrisis zijn parallellen getrokken met het afnemen van vrijheid in de oorlogsjaren en door de coronamaatregelen.

** Vind je dat er een vergelijking is te maken?

**Vanuit het Onderduikershol loop je rechtdoor, steekt het fietspad over en ga je linksaf het zandpad op
Daarna 1^e pad rechts**

In deze omgeving stond het huis van Pieter Drenth. Hij staat bekend als de vervalser die de bekende dominee Van Lunzen uit Odoorn valse archeologische 'vondsten' verkocht. Van Lunzen werd wel gewaarschuwd, maar wilde niet geloven dat Pieter Drenth zo iets kon doen.

Rechts aanhouden en aan het eind van het pad ga je linksaf

GESCHENK

Goud, wierook en mirre waren de geschenken die de wijzen uit het oosten brachten om de pasgeboren Koning van de Joden te eren. Je zou het kunnen vergelijken met een offer, iets wat je geeft uit dankbaarheid.

Jacob doet de gelofte om een huis voor de Eeuwige te bouwen en een tiende deel van alles wat hij bezit zal afstaan.

Het is goed om te overwegen of jij iets geeft of zou kunnen geven waarmee je God eert.

** Wat zou jij geven? Is dat iets materieels of financieels?

** Is het tijd, is het een gebed?

** Hoe eer jij God met je leven?

Het gebouw hier in Valthe dat de naam MIRRE draagt is een plaats waar jongeren die begeleiding nodig hebben zorg en onderdak wordt geboden.

Weg vervolgen

Je gaat het eerste pad rechtsaf

Vlak voor het bankje aan je linkerhand ga je linksaf het kleine paadje in. Aan het eind van het paadje ga je rechtsaf

BREDE WEG of SMALLE PAD?

In Matteüs 7: 12-14 wordt een onderscheid gemaakt tussen een breed en een smal pad. *'Ga door de nauwe poort naar binnen. Want de brede weg, die velen volgen, en de ruime poort, waar velen door naar binnen gaan, leiden naar de ondergang. Nauw is de poort naar het leven, en smal de weg ernaartoe, en slechts weinigen weten die te vinden.'*

**Bij mijn besse en beppe*
hing altijd een schilderij,
als ik er naar keek
dan werd ik niet echt blij.**

**Op de smalle weg was
weinig te beleven,
dat is dan toch een
heel saai leven!**

**Op de brede weg daar
was het nog eens fijn,
plaatsen waar je samen
met anderen kunt zijn.**

**Maar ondertussen heb
ik nu wel geleerd,
alles in deze wereld
is niet verkeerd.**

**Het is maar hoe je in
deze wereld staat,
en hoe je met bepaalde
dingen omgaat.**

**Een boek, een televisie, een laptop
of waar het ook om gaat,
maar het gaat er om of het
tussen God en jou instaat.**

**Kun je God danken voor
wat je doet in je leven,
je kunt Hem 's avonds danken,
voor wat Hij je heeft gegeven.**

Op moraliserende posters vond je vroeger op de brede weg 'slechte dingen' zoals kermis, theater, geld lenen bij de bank.

Op de smalle weg vroomheid en soberheid. Omzien naar anderen en delen wat je hebt. Iedereen die deze weg kiest zal het leven minder luxe en ontspannen ervaren dan op de brede weg, maar wel met de belofte van God eindigen op de plaats waar het geloof door Jezus naartoe leidt.

De brede weg is niet persé een verkeerde weg. Maar je vindt er veel van wat je afhoudt van waar het eigenlijk om gaat in het leven.

** Zou je van beide voorbeelden kunnen noemen?

Bij het rode paaltje mag je kiezen:

Kies je de brede weg rechtdoor of het smalle, kronkelige paadje rechtsaf?

** Hoe doe jij dat in je leven? Kies je altijd de makkelijke, overzichtelijk weg?

Of ook wel eens het moeilijke, kronkelige kleine paadje?

** Waarom?

Kies je voor de brede weg, dan loop je rechtdoor

**Kies je voor het smalle pad, dan ga je aan het eind van het pad rechtsaf
(De paden komen uiteindelijk weer op hetzelfde punt uit)**

Links is een hunebed. Het betreft hier niet één hunebed maar twee (D36 en

D37). Ze zijn al aangegeven op de Hottinger kaart (kartering 1788-1792). De graven zijn niet wetenschappelijk onderzocht maar dominee Westendorp beschrijft wel dat er vóór zijn tijd al graverijen hadden plaatsgevonden. In 1952 werden door Van Giffen enkele kleine restauraties uitgevoerd.

BESTEMMING

Na zijn droom vervolgt Jakob zijn weg. Hij is op weg naar familie, op zoek naar een levensgezel. Uiteindelijk zal hij terugkeren naar het land van zijn bestemming. Om daar in vrede te kunnen leven moet hij zich eerst verzoenen met zijn broer.

Ook voor ons gaat de weg verder. Je bestemming is niet je eindpunt maar de reis zelf, het leven als een onderweg zijn. Sinds de droom is dat voor Jakob toch anders: even onzeker, maar hij weet van engelen; hij heeft bemoedigende woorden meegekregen. Hij is een gezegend mens.

- ** Hoe ga jij verder?
- ** Heeft deze wandeling je iets opgeleverd?
- ** Wat is jouw roeping, je volgende stap?

Jakob had nog wat te doen: op het gebied van relaties, verzoening met zijn broer, terugkeer naar zijn roots.

- ** Wat/wie wacht op jou?

*Eeuwige, reisgenoot
wij danken U voor
ogenblikken van vervulling,
van grote vrede en geluk.
Maar ze kunnen het einde niet zijn.*

*Er is nog zoveel te doen:
de honger en de dorst,
de oorlog en het doden,
zijn niet uitgebannen,
Uw mensen zijn niet terecht.*

*Daarom, U en wij,
wij zijn nog niet aangekomen.
Ga ons voor op de weg
gelokt door de stad van vrede,
Eeuwige reisgenoot!*

Zegen

Dat de weg die we gaan ons goed zal doen,
dat we reisgenoten vinden op de weg,
Moge het licht van de Eeuwige ons pad verlichten,
moge de liefde van de Eeuwige onze harten en huizen bewonen,
moge de Eeuwige ons behoeden
En met ons gaan.
Amen.

Weg vervolgen

**In het dorp ga je rechtsaf tot je weer bij de kerk bent,
het eindpunt van deze Pelgrimswandeling**

Colofon

Meditatieve teksten: ds. Harry Klaassens

Historische informatie: Jaap Beuker en '800 jaar Valthe'

Ideeën en route: Marion Doornbos, Harry Klaassens en Rolinka Groenhof

Lay-out en fotoverantwoording: Rolinka Groenhof

Bronvermelding: *De reis van je leven*, Website PKN. Hanna van Dorssen, *De bijbel spiritueel*, p. 45-53. Jan de Jongh, *Zomerstilte*. Melodie oud liedboek

462, Ontwaak gij die slaapt; t. K. Hoogendoorn

Tweede druk, februari 2022, Kerken met Vaart, copyright.